

FƏALİYYƏT 2

Yer təki istifadəçiləri eyni tipli və kiçik sahədə istismar olunacaq (illik istismar həcmi 50 000 m³-dən çox olmayan) faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsinə "Dağ-mədən ayırması" statusu aldıqda Agentliyə faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi layihəsi əvəzinə "**Dağ-mədən işlərinin inkişaf planını**" təqdim edə bilərlər.

"DAĞ-MƏDƏN İŞLƏRİNİN İNKİŞAFI PLANI" NIN MƏZMUNU

1.1. Yer təkinin istifadəyə verilməsi üçün "Dağ-mədən işlərinin inkişafı planı" izahedici qeyddən və qrafik materiallardan ibarət olmalıdır.

Layihənin izahedici qeydində "Dağ-mədən işlərinin inkişafı planı"nın alınmasının məqsədi və onun zəruriliyinin əsaslandırılması göstərilməklə, aşağıdakılardır öz əksini tapmalıdır:

1.1.1. müəssisənin layihələndirilməsini həyata keçirən və "Dağ-mədən işlərinin inkişafı planı"nın hazırlayan təşkilatın adı və ünvanı;

1.1.2. "Dağ-mədən ayırması"nın ərazisi haqqında ümumi məlumatlar (coğrafi yerləşməsi, kənd təsərrüfatı və meşə sahəsinin xüsusiyyətləri, sahənin tikilmə dərəcəsi, istifadə olunması və s.);

1.1.3. yatağın qısa geoloji xüsusiyyətləri (layların, filiz cisimlərinin, damarlarının və başqalarının ölçüləri və yatır elementləri);

1.1.4. yatağın işlənməsinin dağ-geoloji və hidrogeoloji şərait, yanaşı "Dağ-mədən ayırmaları" haqqında ümumi məlumatlar;

1.1.5. yatağın öyrənilmə dərəcəsi, kəşf və təsdiq olunmuş və həmçinin əməli surətdə nəzərə alınmış əsas və onlarla birləşdə yatan ehtiyatların miqdarı, keyfiyyəti, kateqoriyaları, maddi tərkibi, eləcə də yataq açıq üsulla işlənərsə açılış işləri haqqında məlumat;

1.1.6. "Dağ-mədən ayırması" sərhədlərinin əsaslandırılması;

1.1.7. mineral xammalların çıxarılması və gələcəkdə onun təkrar emalı vaxtı kompleks istifadə olunması tədbirləri;

1.1.8. Azərbaycan Respublikasının faydalı qazıntı ehtiyatlarını təsdiq edən orqanının Protokolundakı tədbirlər;

1.1.9. "Dağ-mədən ayırması"nın sərhədləri daxilində təqdim olunmuş dağ-qrafik materiallar (geoloji xəritələr, kəsilişlər, sənədlər və topoqrafik planların surətləri) qüvvədə olan qaydaların və metodik göstərişlərin tələblərinə uyğun olaraq təqdim olunan müddətə bütün göstəriciləri özündə eks etdirməlidir;

1.1.10. topoqrafik planın surətinin miqyası təsvir olunan sahənin ölçülərindən, faydalı qazıntıının növündən və təyinatından asılı olaraq 1:5000 kiçik olmamalıdır. Geniş ərazi əhatə olunduqda isə planın surətinin 1:5000-dən 1:25000-dək verilməsinə icazə verilir.

Kömür və yaxud yanar şist yataqlarının işlənməsi üçün kəşfiyyati başa çatmış bütün layların 1:5000 tərtib edilmiş topoqrafik planlarının üzərində "Dağ-mədən ayırması"nın layihə hüdudları qeyd olunmalıdır.

İki və daha çox laydan ibarət olan kömür və yaxud yanar şist yataqlarının işlənməsi üçün "Dağ-mədən ayırması"nın hüdudları, sürüşmə bucaqları nəzərə alınmaqla layların künc nöqtələrinin proyeksiyası əsasında topoqrafik plan üzərində təyin edilir.

FƏALİYYƏT 2

Azərbaycan Respublikası ərazisində faydalı qazıntıları çıxarmaq, faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuları tikmək və istismar etmək hüququ verən icazəyə müvafiq olaraq yer təki sahəsinə Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyi tərəfindən "Dağ-mədən ayırməsi" statusu verilir.

YER TƏKİNİN İSTİFADƏYƏ VERİLMƏSİ QAYDASI

1. Ehtiyatı dövlət tərəfindən təsdiq edilməmiş yer təki sahələri istifadəyə verilmir.
2. Dövlət tərəfindən təsdiq edilmiş faydalı qazıntı ehtiyatı yerləşən torpaq sahəsinin mülkiyyətçisindən yerin təkindən istifadə məqsədilə müvafiq torpaq sahəsinin ayrılmamasına ilkin razılığın əldə edilməsi (dövlət torpaqları üçün Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, Naxçıvan MR NK və yerli icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyə torpaqları üçün bələdiyyə)
3. Yer təki sahəsinin hərraca və ya müsabiqəyə çıxarılması barədə qərarın qəbul edilməsi
4. Hərrac və ya müsabiqə üçün elanın yerləşdirilməsi KİV, www.eco.gov.az və [www.med.a.gov.az](http://www meda gov az)
5. Hərracın (müsabiqənin) keçirilməsi
6. Hərracın (müsabiqənin) qalibinin müəyyən edilməsi
7. "Dağ-mədən ayırməsi" aktının (DMAA) verilməsi üçün tələb olunan sənədlərinin təqdim edilməsi: DMAA layihəsi, Faydalı qazıntıların çıxarılması üçün işlərin texniki layihəsi yaxud eyni tipli və kiçik sahədə istismar olunacaq faydalı qazıntı yataqlar (kərpic və örtük materialı istehsalı üçün gil, əhəngdaşı, qum, çinqıl və s.) üçün "Dağ işlərinin inkişaf planı"
8. "Dağ-mədən ayırməsi" aktının verilməsi: sahənin hüdudlarının müəyyən edilməsi: koordinat cədvəli, planı və səciyyəvi kəsilişlərin verilməsi.
9. "Dağ-mədən ayırməsi" aktı verildikdən sonra fəaliyyət göstərmək üçün tələb olunan sənədlər:
  - torpaq sahəsi üzərində hüquqmüəyyənedici sənədlər:
    - 1) torpaqayırma sənədləri: (İH sərəncamı; bələdiyyənin qərarı; İcarə müqaviləsi (yerli icra hakimiyyətləri və yerli bələdiyyələr bağlanmış müqavilələr) və yaxud Daşınmaz əmlakın reyestrindən çıxarış,
    - 2) Daşınmaz Əmlakın Kadastro və Ünvan Reysteri Xidmətinin Kadastr və Yerquruluşu Layihə-Tədqiqat Mərkəzi" MMC tərəfindən təsdiq edilmiş torpaq sahəsinin yer quruluşu planı.
  - Dağ-mədən işləri, dağ və buruq qazmalarının aparılmasına dair lisenziyanın surəti (Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilir)
  - Dövlət Ekoloji Ekspertizasının rəyi (ƏMTQ sənədinin təsdiqi ilə bağlı)

"DAĞ-MƏDƏN AYIRMASI" STATUSUNUN ƏSAS ŞƏRTLƏRİ

1. "Dağ-mədən ayırması" olmadan və yaxud onun hüdudlarından kənardə faydalı qazıntıların çıxarılması və faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan qurğuların tikilməsi və ya istismarı Azərbaycan Respublikasının "Yerin təki haqqında" Qanunu ilə qadağan olunur.
2. Yer təki istifadəçiləri verilən "dağ-mədən ayırması"ndan yalnız özləri istifadə edə bilərlər. "Dağ-mədən ayırması" sahibinin təsisçisi olduğu hüquqi şəxslərə, "Dağ-mədən ayırması"nın sahibi ilə birgə fəaliyyət, o cümlədən onunla əməkdaşlıq barədə bağlanmış müqaviləyə əsasən fəaliyyət göstərən başqa şəxslərə şamil edilmir.
3. "Dağ-mədən ayırması" faydalı qazıntılar çıxaran müəssisələrə, həmin müəssisələrin tikintisinə qədər, yenidən qurulmasına və genişləndirilməsinə isə "Dağ-mədən ayırması"nın alınmasına ehtiyac olarsa həmin işlərə başlananadək rəsmiləşdirilməlidir.
4. Faydalı qazıntı çıxaran yer təki istifadəçiləri, işlənmiş dağ qazmalarında, yaxud yer təkinin bir hissəsində yeraltı qurğuların tikilməsi, istismarı və obyektlərin yerləşdirilməsi üçün, faydalı qazıntıların çıxarılmasına "Dağ-mədən ayırması"nın olmasından asılı olmayıaraq, göstərilən işlərə başlamazdan əvvəl bu qaydalara uyğun olaraq "Dağ-mədən ayırması" almalıdır.
5. Yer təki istifadəçilərinin adı dəyişildikdə icazə yenidən tərtib edilir və icazəyə müvafiq olaraq yalnız "Dağ-mədən ayırması" statusu aktındaki və topoqrafik planın surətinin üstündəki adlar dəyişdirilir və yenidən qeydiyyatdan keçirilir.

YER TƏKİ İSTİFADƏÇİLƏRİNİN VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTLƏRİ

Bu qaydaların tələblərinə riayət edilməsində məsuliyyət, faydalı qazıntı çıxaran müəssisənin (fiziki şəxsin), "Dağ-mədən ayırması" aktının vaxtında alınmasına və rəsmiləşdirilməsinə, faydalı qazıntı çıxaran müəssisənin rəhbərinin və yaxud cavabdeh fiziki şəxsin, faydalı qazıntı çıxaran müəssisənin tikilməsinin, yenidən qurulmasının və genişləndirilməsinin layihələndirilməsində layihəçinin və onun rəhbərlərinin üzərlərinə düşür.

Faydalı qazıntı çıxaran müəssisə rəhbərləri və vəzifəli şəxsləri həmçinin sahibkarlıq fəaliyyətini yerinə yetirən cavabdeh fiziki şəxslər "Dağ-mədən ayırması" statusunu təsdiq edən aktdan irəli gələn, yer təkinin istifadəçisi kimi vəzifə borclarını yerinə yetirmədiklərinə və "Yerin təki haqqında" Qanunun tələblərini pozduqlarına görə məsuliyyət daşıyırlar.

Yerin təkindən özbaşına istifadə edən cavabdeh vəzifəli şəxslər və sahibkarlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq məsuliyyət daşıyırlar.

Faydalı qazıntı çıxaran müəssisədə "Dağ-mədən ayırması"ni təsdiq edən aktın, "Dağ-mədən ayırması" sənədlərinin dolğun və düzgün olmasına, həmçinin "Dağ-mədən ayırması" hüdudları daxilində dağ işlərinin aparılmasında "Yer təki haqqında" Qanuna riayət olunmasına texniki nəzarəti Azərbaycan Respublikası FHN həyata keçirir.

Faydalı qazıntı çıxarmaq üçün verilmiş "Dağ-mədən ayırması"na görə müəssisələr və fiziki şəxslər borcludurlar:

yatağın işlənməsini faydalı qazıntı çıxaran müəssisənin təsdiq olunmuş layihəsinə, dağ işlərinin inkişaf planına, neft, yeraltı su, qaz yataqlarını isə texniki istismar qaydalarına uyğun yerinə yetirməyə;

yataqlardan əsas və onlarla birlikdə yatan faydalı qazıntıları və sənaye əhəmiyyəti kəsb edən qiymətli komponentləri çıxarmaq üçün daha səmərəli effektivliyə malik üsulları və işlənmə sistemləri tətbiq etməyə;

faydalı qazıntıların normadan artıq itirilməsinə və kasadlaşmasına, həmçinin yataq və lay sahələrinin seçmə yolla işlənməsinə yol verməməyə;

faydalı qazıntı yatağının kəşfiyyatardı və istismar kəşfiyyatının, digər geoloji işlərin, markşeyder işlərinin aparılmasını, həmçinin geoloji, markşeyder və texniki sənədlərdə baxılan işləri yerinə yetirməyə;

faydalı qazıntı ehtiyatlarının vəziyyətinin, hərəkətinin, itirilməsinin və kasadlaşmasının hesabatının aparılmasını həyata keçirməyə;

dağ işlərinin aparılması zamanı işlənən və onunla qonşuluqdə yatan faydalı qazıntı yataqlarının korlanmasına yol verməməyə və yerin təkində işlənməsi konservasiya olunmuş ehtiyatlarının mühafizəsini təmin etməyə;

əsas faydalı qazıntı ilə birlikdə çıxarılan, müvəqqəti istifadə olunmayan faydalı qazıntıların hesabatının aparılmasına və mühafizəsinə;

açılış süxurlarının və istehsalat tullantılarının düzgün yerləşdirilməsini təmin etməyə;

işçilərin həyat və sağlamlığını, yerin təkinin, ətraf təbii mühitin və digər obyektlərin mühafizəsini, bina və qurğuların dağ işlərinin zərərlə təsirindən mühafizəsini təmin etməyə;

qəzanın ləğv edilməsi planını işləyib təsdiq etməyə;

faydalı qazıntıların keyfiyyətini və yatağın sənaye əhəmiyyətini aşağı sala biləcək, yaxud onun işlənməsini mürəkkəbləşdirəcək sulaşmadan, su toplanmasından, yanğından, neftin və qazın başqa laylara (horizontlara) sızmışından, və digər amillərdən qorunmasını təmin etməyə;

Fövqələda Hallar Nazirliyinin və faydalı qazıntıının çıxarılmasına lisenziya və ya icazə verən orqanların icazəsi olmadan "Dağ-mədən ayırması" ərazisində binaların, qurğuların və digər obyektlərin tikilməsinə yol verməməyə;

faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsində nadir geoloji və mineraloji törəmələrin, meteoritlərin, paleontoloji, arxeoloji və digər elm və mədəniyyət üçün maraqlı olan obyektlərin aşkar edildiyi hallarda işləri dayandırmağa və marağı olan dövlət orqanlarına məlumat verməyə;

Yerin təkinin və yatağın səmərəli və kompleks şəkildə istifadəsinə idarədaxili nəzarət həyata keçirməməyə;

dağ işlərinin aparılması konservasiya edildikdə, yaxud həmişəlik dayandırıldıqda, faydalı qazıntı çıxaran müəssisənin, yaxud onun bir hissəsinin ləğv və konservasiya işlərini həyata keçirməməyə;

Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi nəticəsində pozulmuş torpaq sahələrinin təhlükəsiz, həmcinin gələcəkdə istifadə edilməsi üçün yararlı vəziyyətə getirilməsinə, Yerin təkinin istifadəçisi "Dağ-mədən ayırması" alıqdan iki il müddətində işə başlamamışdırsa "Dağ-mədən ayırması" aktı öz qüvvəsini itirir və *Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyinə* qaytarılır.

Müəssisənin (fiziki şəxsin) ona verilmiş "Dağ-mədən ayırması"nı digər müəssisəyə (fiziki şəxse) verməsi qadağandır.

Müəssisə konservasiya, yaxud ləğv olunduqdan sonra, işlərin dayandırıldığı günədək Yerin təkinin istifadə olunmuş sahəsinin markşeyder sənədlərinin əsl tələb olunan bütün məlumatlarla doldurulmuş şəkildə 10 gün müddətinə tabeliyində olduğu idarəyə təqdim etməlidir. Markşeyder planlarının, geoloji xəritələrin və kəsilişlərin surətləri işə qonşu müəssisələr də daxil olmaqla həmin müddətdə marağı olan təşkilatlara-müəssisələrə verilməlidir.

Müəssisənin konservasiyası və ya ləğv olunması aktı təsdiq olunduqdan 30 gün müddətinə "Dağ-mədən ayırması" aktı, geoloji və markşeyder sənədlərinin surətlərini almış müəssisənin iltizamının surətilə birləşdə *Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyinə* qaytarılır.

Göstərilən vəzifəleri yerinə yetirmədikdə faydalı qazıntı çıxaran müəssisənin rəhbərləri və vəzifəli şəxsləri, fiziki şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq məsuliyyət daşıyırlar.

DÖVLƏT MİNERAL XAMMAL EHTİYATLARINDAN İSTİFADƏ AGENTLİYİ [\[14\]](#)

DAĞ-MƏDƏN AYIRMASI AKTIN

Yer təki sahəsindən yeraltı (açıq) üsulla _____

(yatağın, faydalı qazıntıının, yeraltı boşluğun adı və verilmə məqsədi)

məqsədilə
verilən

(yer təki istifadəçisinin adı)

dağ-mədən ayırması _____ (ərazi vahidinin adı)

ərazi vahidində yerləşir,

əlavə olunan topoqrafik planın surətinin, həmçinin

üzərində

(geoloji xəritə və kəsilişlərin nömrələri)

künc nöqtələri ilə nömrələnmişdir.

(künc nöqtələrinin nömrəsi)

Dağ-mədən ayırması sahəsinin proyeksiyası yer səthinin planında _____

(yazı ilə)

hektar, yeraltı bölgüsünün sahəsi _____ m²,

(yazı ilə)

həcmi isə _____ m³

(yazı ilə)

təşkil edir.

Yeraltı boşluqların istismarı ilə əlaqədar dağ-mədən ayırması _____ m aşağı

(aşağı və yuxarı sərhədlərin dərinliyi)

və yuxarı sərhədləri dərinliyində istifadəyə verilir.

Dağ-mədən ayırmasının müddəti: _____

Bu akt _____ nüsxədə tərtib olunmuş və Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyinin reyestr kitabında "_____" il tarixdə _____ Nilə qeydə alınmışdır.

M.Y.

Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından
İstifadə Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri _____